

PG100 Raamatun kääntäminen ja kristillinen kirjallisuus**Hankkeen tavoitteet:**

Alkuperäiskansojen oikeus omaan äidinkieleen. Tämä toteutuu mahdollistamalla nekin, kovain, uratin ja mussau-emiran kielen puhujille Papua-Uusi-Guineassa (PNG) Jumalan sanan tutkiminen äidinkielellään. Tätä varten tehdään Raamatun käännöstyötä, edistetään kansankielistä luku- ja kirjoitustaitoa, kansankielisten raamatunosien käyttöä sekä koulutetaan paikallisia kääntäjiä jatkamaan työtä. Tämän lisäksi tehdään oheismateriaalia (esim. raamattukursseja, ääni-Raamattuja, sanakirjoja tms.). Tavoite on, että vuonna 2020 mussaunkielinen Uusi testamentti otettaisiin virallisesti käyttöön. Uratinkielinen sanakirja on valmis vuonna 2019. Nekin kielinen UT on valmis 2019 sekä kovain kielisen UT:n, 1. ja 2. Moos., Psalmien ja muiden pyhäpäivätekstikokoelmaan kuuluvien VT:n jaksujen julkaiseminen yhtenä teoksena.

Toteuttavat kumppanit:

Päyhteistyökumppani on SIL International/SIL PNG. Tämän lisäksi Bible Translation Association PNG, kielialueiden kirkkokunnat, ja Papua-Uuden-Guinean evankelis-luterilainen kirkko sekä uratin, nekin, mussau-emiralaisten ja kovain puhujat alueella.

Tausta ja alkutilanne:

Tiheä metsä, vuolaat joet ja vuoristo ovat aiheuttaneet väestön jakautumisen sadoiksi eristäytyneiksi heimoiksi, joista lähes jokaisella on oma kielensä. Eri kieliä arvellaan olevan noin 860, ja ne muodostavat noin kymmenen prosenttia kaikista maailman kielistä. Osa kielistä on sukua toisilleen, kun taas eri kieliperheisiin kuuluvat kielet eroavat merkittävästi toisistaan. Papua-Uusi-Guinean kielet kuuluvat joko austronesialaisiin tai papualaisiin kieliin. Suomen Lähetysseura on toiminut PNG:ssa 60 vuotta osallistuen raamatunkäännös- ja kielityöhön.

Nekin kieli: Kieli- ja käännöstyön tuloksena nekin kielelle on luonnosteltu koko Uusi testamentti (UT) ja 27 % Vanhasta testamentista (VT). Ut:sta on editoitu vähintään kertaalleen 90 % ja Vt:sta 18 %. Konsulttitarkastuksia on tehty 53 % Ut:sta ja 7% Vt:sta. Tarkistettujen osien lisäksi on julkaistu myös muuta kirjallisuutta.

Mussau-emiralaiset asuvat pääosin St. Matthias -saariryhmän saarilla Papua-Uuden-Guinean koillisosassa, New Irelandin maakunnassa. Heitä on kuitenkin useita satoja muissa osissa maata, erityisesti kaupungeissa, myös pääkaupungissa Port Moresbyssä.

Uratia puhuu noin 6000 ihmistä Papua-Uuden-Guinean länsiosassa East-Sepik -maakunnassa. UT:n käyttöönottojuhlaa vietettiin kesällä 2016. Tekeillä on uratinkielinen sanakirja, joka on 95 % valmis. UT:n kääntämistä uratin-kielen eri murteille tietokoneadaptaatiota hyväksikäyttäen tutkitaan.

Kovain puhujia on reilut 6000. Umboin saarella kylissä asuvien lisäksi heitä asuu kaupungeissa, joissa heidän koulutustasonsa on keskivertoa korkeampi.

Odotetut pitkäaikaisvaikutukset:

Kieli- ja käännöstyön kautta alkuperäiskansojen oikeudet omaan maahan, kieleen, kulttuuriin, perinteisiin, yhteiskuntarakenteisiin, mediaan, koulutukseen ja muihin elämän osa-alueisiin sekä päätösvalta näihin asioihin liittyen vahvistuvat.

Nekin kieli: Kielityö parantaa nekin ja naapurikielen nukin puhujien asemaa.

Mussaun kieli: Hankkeesta hyötyvät kaikki mussaunkielen puhujat sekä paikalliset seurakunnat, joissa on mussaunkielisiä seurakuntalaisia.

Urat: Väestön lukutaito kohenee. Koulutus vahvistaa kirkon työntekijöitä ja seurakuntalaisia, jotka oppivat lisää uskosta ja parantavat lukutaitoaan. Seurakuntien opetuksen laatu kasvaa.

Kovai: Käännös- ja tarkastustyössä mukana olevat tiimin jäsenet harjaantuvat oman kielensä analysoimisessa ja käsittelemisessä sekä saavat samalla ymmärrystä raamatun eksegeettisistä konsepteista. Käännösten editointi-, lukutaito- sekä sanakirjatyö auttavat koko kovaiyhteisöä oman kielen ja kulttuurin arvostamisessa ja myös hallinnassa.

Hankkeen tuotokset:

Nekin kieli: UT valmistuu, samoin osia VT:sta. Mussaunkielisen UT:n kääntäjiä koulutetaan VT:n kääntämiseen, kielioppia työstetään. Opetetaan lukutaitoa aikuisille. Uratin kielinen käännös SALT-kurssille tehty, sanakirjan editointi valmistuu. Kovai: UT:n ja osan VT:n kääntämisen/editoimisen ja tarkastuksien jatkaminen. Jatketaan lukutaitomateriaalin samoin kuin kristillisen materiaalin tuottamista ja julkaisemista kaikissa em. kielissä. Paikallisia henkilöitä koulutetaan työn jatkajiksi.

Mitä hankevaiheissa tehdään

Nekin kielelle on luonnosteltu koko Ut ja 27% Vt:sta, hankekaudella saadaan valmiiksi loput UT:sta ja osia VT:sta sekä niiden editointi- ja tarkistustyötä jatketaan. Lisäksi jatketaan lukutaito- ja kristillisen materiaalin tuottamista ja julkaisemista sekä nekin kieliopin valmistelua julkaistavaksi. Paikallisia henkilöitä koulutetaan nekin työn jatkajiksi.

Mussaunkielisen UT:n kääntäjiä koulutetaan VT:n kääntämiseen. Lukutaidottomille opetetaan lukutaitoa. Mussaun kielen laajempaa kielioppia työstetään.

Urat: Autetaan valmistuneen UT:n käytössä ja äänitetään se lukutaidottomia käyttäjiä varten. Mahdollisesti tehdään murreadaptaatio yhdestä evankeliumista 1-murteella ja julkaistaan Englanti-Tok Pisin-Urat - sanakirja.

Kovai-kielisen UT ja VT:n osien kääntäminen/editoiminen ja tarkastuksien jatkaminen.

Kirjasten tekeminen sunnuntaiteksteistä joka kuukaudelle. Lukumateriaalin tuottaminen eri väestöryhmille, äidinkielen alakoulun oppimateriaalin tuottamisessa avustaminen, sanakirjan jatkuva ajan tasalla pitäminen.

Maantieteellinen alue: Papua-Uusi-Guinea, Ukarumpa, kielialueet (tarkemmin alla)

Nekin kieli: Moroben maakunta, Boanan kunta nekin kielen puhujien parissa.

Mussau-emiran kielityö: Mussau-emiralaiset asuvat pääosin St. Matthias -saariryhmän saarilla Papua-Uuden-Guinean koillisosassa, New Irelandin maakunnassa. Heitä on kuitenkin useita satoja muissa osissa maata, erityisesti kaupungeissa, myös pääkaupungissa Port Moresbyssä.

Urat: Papua-Uuden-Guinean länsiosassa East-Sepikin –maakunnassa

Kovai-kieli: Umboin saari.

Hyödynsaajat:

UT 1 Kristillisen sanoman ulkopuolella olevat

UT- 2 Seurakunta avoimena yhteisönä

UT- 5 Kielivähemmistöt

UT-10 Kumppanikirkot ja -järjestöt

Milloin nykyinen hanke/hankekausi päättyy?: 31.12.2022

Lähetysseuran työmuodot ja globaalit ulkomaantyötavoitteet, joita hanke edistää koko nykyisen hankekautensa ajan.

Työmuodon numero ja nimi:

600 Hyvän sanoman jakaminen (UT 1)

603 Jumalanpalvelustyön kehittäminen (UT 2)

604 Spiritualiteetti ja hengellinen työ (UT 5)

605 Raamatun kääntäminen (UT 10)

606 Kristillisen materiaalin tuottaminen (UT 2 ja UT 10)

614 Peruskoulun jälkeinen opetus (UT 10)

616 Lukutaito-, kieli- ja kirjallisuustyö (UT 5)

Työmuotoon liittyvä lyhyt kuvaus vuodelle 2017:

Budjettivuonna 2017 tehdään muun muassa seuraavaa:

600 Hyvän sanoman jakaminen (UT 1):

Kohdataan ihmisiä kyläolosuhteissa heidän jokapäiväisessä elämässään.

603 Jumalanpalvelustyön kehittäminen (UT 2):

Jatketaan alueiden seurakuntien jumalanpalveluselämän kehittämistä.

604 Spiritualiteetti ja hengellinen työ (UT 5):

Jatketaan kristinuskon ja Raamatun perusteiden opettamista.

605 Raamatun kääntäminen (UT 10):

UT:n ja valittujen VT:n osien kääntämistä

606 Kristillisen materiaalin tuottaminen (UT 2 ja UT 10):

Tuotetaan eri materiaaleja hankkeisiin liittyen.

614 Peruskoulun jälkeinen opetus

Opetetaan lukutaitoa ja Raamattua

616 Lukutaito-, kieli- ja kirjallisuustyö (UT 5):

Nekin, mussaun, uratin ja kovain kielten käännös- ja kehittämistyötä.